

LUNDS
UNIVERSITET

Att leda under krig i en digital tidsepok

En kvalitativ textanalys av Volodymyr Zelenskyjs självframställning på Instagram

Institutionen för kommunikation och medier Lunds Universitet
B-uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap, MKVA22:4
VT 2023
Författare: Hanna Dalborg och Tilda Thorsson
Handledare: Martin Sundby
Examinator: Gustav Persson

Abstract

B-uppsatsen är författad av Tilda Thorsson och Hanna Dalborg i ämnet medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen kommunikation och medier vid Lunds universitet. Uppsatsens titel är "Att leda under krig i en digital tidsepok". I en tidsepok av digitala medier krävs ett nytt sorts ledarskap online. Den ukrainske presidenten Volodymyr Zelenskyj publicerar frekvent inlägg på Instagram under pågående krig och har blivit en symbol för landet. Genom en kvalitativ textanalys syftar denna uppsats att öka förståelsen för hur politiska ledare kan uppvisa ledarskap på sociala medier och skapa förtroende i krigstid. Fokus läggs på hur Zelenskyj inkluderar den ukrainska befolkningen, andra staters politiska ledare och andra länders befolkning. Textanalysen bygger på fyra analyskategorier: innehåll, intertextualitet, relation och form och kompletteras med teori kring politiskt ledarskap och politisk retorik. Inom politiskt ledarskap kommer fokus vara på ledarens förtroendeskapande, egenskaper och medielogik. Inom politisk retorik är ethos, pathos och logos huvudsakliga begrepp som används för att förklara Zelenskyjs förtroendeskapande. Primärmaterial består av två olika inläggstyper i form av tre inlägg som porträtterar Zelenskyj vid ett skrivbord och tre inlägg som porträtterar ett krisdrabbat Ukraina. Uppsatsens frågeställningar är: *Hur framställer den ukrainska presidenten Zelenskyj sig själv som politisk ledare på Instagram? Hur kan en politisk ledare försöka skapa förtroende i krigstid?* Analysen visar att Zelenskyj i många fall talar till sitt folk på ett närvarande sätt, inkluderar engelsk text för de som inte förstår ukrainska och riktar vissa inlägg till andra politiska ledare som tack för solidaritet. Genom detta visar han på en ärlighet, auktoritet, kampvilja och inget hopp om en framtid för sin befolkning och sitt land.

Nyckelord: Volodymyr Zelenskyj, Instagram, politiskt ledarskap, politisk retorik, kvalitativ textanalys

Innehåll

1 Inledning.....	1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	1
1.2 Material och avgränsningar.....	2
1.2.1 Primärmaterial.....	2
1.2.2 Avgränsningar.....	3
2 Litteraturoversikt och tidigare forskning.....	3
2.1 Forskning om politiskt ledarskap i krig.....	3
2.2 Forskning om Volodymyr Zelenskyj.....	5
3 Teori och metod.....	7
3.1 Teori.....	7
3.1.1 Politiskt ledarskap.....	7
3.1.2 Politisk Retorik.....	8
3.2 Metod.....	10
3.2.1 Kvalitativ textanalys.....	10
3.2.2 Primärmateriallets urvalsprocess.....	11
4 Analys av primärmaterial.....	11
4.1 Analys av Zelenskyj när han arbetar vid ett skrivbord.....	12
4.2 Analys av bilder av ett krigsdrabbat Ukraina.....	15
5 Diskussion.....	20
6 Sammanfattning/ slutsats.....	24
Referenser.....	26
Primärmaterial.....	26
Övrig litteratur.....	26

1 Inledning

Sedan kriget i Ukraina startade har den ukrainska presidenten Volodymyr Zelenskyj blivit allt mer populär på sociala medier. På flera sociala mediekkanaler såsom Twitter, Facebook och Instagram uppdaterar Zelenskyj ständigt om händelser från kriget. Presidenten jämförs av sin följare med Superman, säger mediestrategen Brit Stakston i en intervju i Svenska Dagbladet (Haglund 2022). Stakston menar att Zelenskyjs mål är att organisera, mobilisera och stärka moralen hos befolkningen. Med bakgrund som komiker har han erfarenhet av att beröra människor på ett personligt plan. Den militärgröna T-shirten han bär blir en viktig symbol av att han är en del av folket och i medier framstår han som både trygg och kamplysten, fortsätter Stakston. I krigets oroliga situation väcker han hopp och kampvilja och vinner både Ukrainas och omvärldens sympati (Haglund 2022).

Zelenskyj kom till makten i Ukraina 2019. I botten är han utbildad jurist, men har innan den politiska debuten fokuserat på en karriär som skådespelare och komiker (Nationalencyklopedin u.å.). Zelenskyjs val att ställa upp i presidentvalet chockade därför många (Marchenko 2020:100). Han har ifrågasatts på vägen då hans kampanj byggts på hans roll i ett verk där han spelade just en ukrainsk president och det kunde därför tolkas som att han ställde upp i presidentvalet på skämt (Marchenko 2020:102). Redan då användes dock sociala medier av Zelenskyj, där han byggde en politisk agenda och uttryckte vad han ansåg som fel med Ukraina (Marchenko 2020:102). Idag har den ukrainske presidenten stor påverkan över internet, vilket resulterat i att han ses som en hjälte och förebild för både det ukrainska folket och andra utanför Ukraina (Serafin 2022:461). Detta gör den ukrainske presidenten till ett intressant objekt att studera i egenskap av att vara ledare för ett land i krig i en digital tidsepok.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I en ytterst kritisk situation som kriget i Ukraina går det att argumentera för vikten av en stark politisk ledare som inger förtroende och leder landet med fortsatt hopp och kampvilja. Sättet att leda ett land i krig har förändrats och således krävs det idag andra sätt för en ledare att visa sig stark, än endast militära beslut (Saliu 2022:11). Internet som slagfält går därmed att diskutera som en ny arena för krigföring och kräver således ett nytt sorts ledarskap från

statsöverhuvuden i den digitala samtiden (Serafin 2022:461). I denna studie undersöks Zelenskyjs självframställning på plattformen Instagram. Syftet med studien är att få en större förståelse för hur politiska ledare kan uppvisa ledarskap på sociala medier i försök att skapa förtroende under ett pågående krig. Som Saliu (2022:5) skriver når Zelenskyj på Instagram ut till landets egna befolkning och andra staters politiska ledare och befolkning, därför är förtroendeskapandet hos just dessa grupper intressant att studera. Detta leder oss uppsatsens frågeställningar:

- Hur framställer den ukrainska presidenten Zelenskyj sig själv som politisk ledare på Instagram?
- Hur kan en politisk ledare försöka skapa förtroende i krigstid?

1.2 Material och avgränsningar

1.2.1 Primärmaterial

I studien undersöks Zelenskyjs Instagramkonto, som är grund till uppsatsens primärmaterial. Instagramkontot har flera miljoner följare och uppdateras dagligen med nyheter från kriget och Zelenskyj vardag. Kontot kan ses som en officiell kanal för Ukraina då landets president uppdaterar till största del om kriget och sällan om sitt privatliv, i krigstid. Zelenskyj som individ och ledare har blivit en symbol för Ukraina, mod och att fortsätta kämpa (Serafin 2022:460–461). Därav är det intressant och relevant som primärmaterial och fokus för uppsatsens analys.

De flesta inlägg av presidenten på Instagram består av en bild eller video på Zelenskyj själv, alternativt på miljöbilder av ett krigsdrabbat Ukraina, samt av text på ukrainska följt av engelska. Få inlägg skrivs endast på engelska och flertalet skrivs endast på ukrainska. Engelska (tillsammans med ukrainska) har blivit ett språk som används av officiella kanaler i Ukraina för att sprida information utåt och få stöd utifrån. Engelska som språk skapar möjlighet för solidaritet utifrån Ukraina och bidrar till stöd i form av opinion och material från andra stater (Serafin 2022:465). Hur inläggen valts ut beskrivs mer djupgående under uppsatsens metodavsnitt.

1.2.2 Avgränsningar

För att få en större helhetsbild av hur Zelenskyj framställer sig själv på Instagram under kriget har vi valt att titta närmare på inlägg från juni 2022 - april 2023. Detta är grunden för uppsatsens primärmaterial där syftet är att analysera Zelenskyjs sätt att, som politisk ledare, skapa förtroende i krigstid.

Vidare är inlägg som skrivs på engelska i fokus för analysen, trots befintligheten av en översättningsfunktion på Instagram. Anledningen till detta är att vi, författarna till denna uppsats, inte kan ukrainska och därför inte kan utesluta felaktig översättning av Instagrams översättningsfunktion om sådana inlägg skulle väljas. Därför har inlägg på endast ukrainska valts bort, även om de passar in i urvalet av primärmaterial. Det är vidare avgränsat till att fokusera på en bild och tillhörande engelsk text per valt inlägg. Detta utesluter alltså videor och övriga delar av karusellinlägg, än den första bilden som även visas på kontots flöde, samt samtliga kommentarer.

2 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Här presenteras tidigare forskning som är relevant till uppsatsens diskussion kring politiskt ledarskap i krigstid, samt Zelenskyj som ledare.

2.1 Forskning om politiskt ledarskap i krig

Forskning kring ledare i krig är inget nytt fenomen. I artikeln "The masculine image of a great power" skriver Kekke Stadin (2005) om hur representationen och självbilda-byggande under konflikt redan var viktigt under 1600-talet, med fokus på Sverige. I artikeln menar Stadin (2005:62) att kungens offentliga rykte redan då byggdes på framträdanden, så som till exempel tal och propagandaspridning. Närvaron hos den politiska ledaren blev viktig för att upprätthålla sin status. Vid avsaknaden av monarken kunde ändå status belysas genom att hänga ett porträtt i dennes ställe (Stadin 2005:63). Författaren understryker att dessa typer av symboler för monarken visade en stark självbild.

Samtidigt finns det forskning kring ledarskap i krig under en mer modern tidsepok. Bland annat har det forskats kring George W. Bushs presidentskap under Gulfkriget. I artikeln

“Presidential Leadership During the Persian Gulf Conflict” skriver Brigitte Lebens Nacos (1994) om just detta. Enligt Nacos (1994:543) krävs det tre sätt för att vara effektiv i krisläge; att vara närvarande 1) internationellt, 2) nationellt och 3) inom sin stats ledning. Att väga över mer på en del, kan påverka opinionen hos någon av de andra två delarna, vilket enligt Nacos (1994:545) kan förstärka krisen ytterligare. Hon beskriver att genom krigets gång hade Bush kontakt med andra staters ledare och tillsammans med andra samtida konflikter i världen motiverade detta hans ledarskap på den internationella marknaden (Nacos 1994:546). Samtidigt möttes han av motstånd från både USA:s folk och kongress (Ibid). Nacos (1994:558) argumenterar för att Bushs brist på kommunikation med hemmafronten endast resulterade i en större konflikt och gjorde så att hans politik mötte ännu mer motstånd hos kongressen. Hennes slutsats i artikeln är att det är svårt att vara närvarande i samtliga tre delar, om fokus endast är på en del, och att det därför är viktigt att en ledare kan balansera alla tre för att lyckas (Nacos 1994:559).

Idag är sociala medier och internetvärlden en del av ledarens representation, opinionsbildning och ledarskap. Azi Lev-On (2018:1) skriver i artikeln “The Anti-Social Network? Framing Social Media in Wartime” om sociala medier i krigstid och fokuserar på Israel-Gazakriget 2014. Han utgår från pressbevakning av olika konton på Facebook och hur det i konflikten inte är beroende av traditionella medier för att nå ut med information (Lev-On 2018:1). Artikeln fokuserar på hur kommunikationen används för att nå fram till målgruppen, så kallade *social media frames* (Lev-On 2018:1). Lev-On (2018:10) utgår från ett journalistiskt perspektiv och tanken kring att användandet av sociala medier är ett sätt att få människor som befinner sig nära konflikten att hjälpa till i krigstid. Författaren belyser bland annat att sociala medier används för att väcka opinion hos såväl gräsrotsorganisationer som politiska ledare (Lev-On 2018:2). Han lyfter fram hur detta gör att sociala medier blir en väg av direktkommunikation till folket för såväl politiska ledare som andra aktörer, som då inte behöver gå via andra mer traditionella medier. I krigstid blir detta därmed en snabbare väg för information att nå folket, som genom sociala medier kan få uppdateringar i realtid (Lev-On 2018:8). Detta gör den ukrainske presidenten Zelenskyjs ledarskap i krigstid intressant att analysera, då det argumenterats för att sättet som han använder sociala medier på är ett nytt sätt att utkämpa krig (Serafin 2022:461).

2.2 Forskning om Volodymyr Zelenskyj

Tidigare forskning kring Volodymyr Zelenskyj fokuserar på hans sätt att vara ledare och hur det utmanat tidigare sätt att förhålla sig till ledarskap i krig. I artikeln “Ukraine’s President Zelensky Takes the Russia/ Ukraine War Viral” skriver Tatiana Serafin (2022) om hur Ukraina valt att använda internet som en ny sorts plattform för krigföring, med fokus på hur Zelenskyj använder sociala medier för opinionsbildning (Serafin 2022:461). Förändringen bygger på medieutvecklingen där alla som idag har tillgång till en mobil enhet och internet kan ta del av nyheterna, där man tidigare var beroende av nyhetssidor och staters egen rapportering och *gatekeeping* av händelser. Serafin menar att oavsett fysiska vapen så går det inte att bortse från att informationsspridning har en nyckelroll och att de med stor influens online når långt (Serafin 2022:462).

I artikeln “Invasion of Ukraine: Frames and sentiments in Zelensky’s Twitter communication” skriver Stefan Nisch (2023) om Zelenskyjs närvaro på hans eget twitterkonto, från krigets utbrott den 24 februari 2022 och exakt ett år framåt. I artikeln fokuserar Nisch (2023:2) på hur och vad Zelenskyj kommunicerar i kristid och hur hans framing och känslor förändrats under krigets gång. Nisch (2023:5) gör en kvantitativ analys där han analyserar tweets på engelska under den nämnda perioden. Han kommer fram till att Twitter som plattform öppnade upp för bland annat dialog under kristid, solidaritet från andra stater och att hålla andra medvetna om att kriget fortfarande pågår (Nisch 2023:12). Samtidigt resonerar han för att Zelenskyj inte verkar ha förändrat sitt sätt att kommunicera under periodens gång (Ibid).

I artikeln “Rethinking media diplomacy and public diplomacy towards a new concept: digital media diplomacy” skriver Hasan Saliu (2022) om Zelenskyjs kommunikation och diplomati i samtid med Ryssland och Ukraina-konflikten. Författaren använder sig av en kritisk granskning och framing-metod i samband med teorier om *publik diplomati* och *mediediplomati*. Publik diplomati pågår till störst del i fredstider och handlar om att varumärkesbygga sitt land långsiktigt, med fokus på att påverka en annan stats befolkning till att anta vissa åsikter om sitt eget land (Saliu 2022:8–11). Mediediplomati lämpar sig däremot bättre att fokusera på i krigstid. Det är inget nytt fenomen enligt Saliu, men det blir lättare att analysera i en tidsepok av sociala medier (Saliu 2022:7). Därmed påstår Saliu att sättet som sociala medier används idag är ett nytt sorts sätt av kommunikation och diplomati (Saliu

2022:5). Han påpekar att medier på så sätt blir en del av internationella relationer och att komma till internationell konsensus via medier, mellan officiella aktörer (Saliu 2022:8). Vilket delvis kan uppfattas stämma överens med Serafins (2022) tanke kring att sociala medier medför ett nytt sätt för krigföring.

I sin tur menar Saliu (2022) att en statsledare talar till sitt folk, anpassat till dem som grupp. På så sätt bekräftar Saliu (2022:10) Nacos (1994:543) tanke kring de tre delarna som en politisk ledare bör ha i åtanke och balansera vid krigföring. Han belyser att det finns många olika grupper som lyssnar på meddelandet och detta krävs att ha i åtanke då vad som sägs kan påverka annan opinionsbildning (Saliu 2022:10). Detta är även en tanke som Nisch (2023) kommer fram till i sin artikel. Han menar att Zelenskyj lyckats balansera emotionella meddelanden med känslan av samhörighet och samarbete, utan att vara pessimistisk kring var kriget är på väg. Enligt honom kan detta vara ett sätt att upprätthålla sammanhållning och stöd från både den ukrainska befolkningen och andra utanför Ukraina (Nisch 2023:12).

Saliu introducerar vidare begreppet digital diplomati som fokuserar på officiella aktörers sätt att specifikt använda sociala medier i diplomatiskt syfte (Saliu 2022:12). Enligt Saliu är detta vad Zelenskyj kan antas göra, med sitt ledarskap och närvaro på sociala medier. Författaren gör skillnad mellan två sätt att vara en politisk ledare på; 1) uttala sig kring särskilda frågor och 2) bli en symbol för landet och ansiktet utåt (Saliu 2022:5). Därmed belyser Saliu att sättet som Zelenskyj kommunicerar med andra stater i en pågående konflikt kan kopplas till att vara symbol för landet. Han har inte endast talat till andra stater, utan även låtit sitt folk och andra utanför Ukraina följa konflikten på sociala medier (Saliu 2022:5). Serafin (2022:460f) överensstämmer i tanken om att Zelenskyj blivit en symbol för Ukraina i olika sociala medier, då Zelenskyj är den första presidenten som förlitar sig på sin närvaro online på detta sätt. Hon menar att detta är början på ett skifte kring var krig bekämpas, när det nu etableras online. Detta förändrar sättet som krig marknadsförs, kommuniceras och konsumeras. Information blir således ett viktigt vapen, gentemot de klassiska slagfälten (Serafin 2022:461). På sociala medier har Zelenskyj och hans PR-team byggt en marknadsföring som Serafin beskriver riktar sig ”to fight Russia digitally, as well as directly on the battlefield” (Serafin 2022:461).

Serafin (2022) lyfter vidare fram att uppmärksamheten gentemot kriget drastiskt minskat sedan utbrottet i februari 2022. Närvaro online har således blivit ett sätt att väcka opinion och syftar till att behålla Ukraina aktuellt i nyheterna (Serafin 2022:461). På så sätt menar Serafin att Zelenskyj visar närvaro i många kanaler och andra staters medier för att väcka solidaritet för Ukraina (Serafin 2022:461). Detta har också gjort att engelska (tillsammans med ukrainska) blivit ett språk som används av officiella kanaler i Ukraina för att sprida information utåt och få stöd utifrån (Serafin 2022:465). Denna tanke av Serafin (2022), i samband med Nacos (1994), Salius (2022) och Nischs (2023) slutsatser, ramar in vikten av att nå ut över sociala medier och att Zelenskyjs representation på sociala medier är intresseväckande för ett nytt sorts ledarskap i krigstid.

3 Teori och metod

3.1 Teori

Uppsatsens teori består av teori om politiskt ledarskap (Möller 2023; Ekström 2006) och teori om politisk retorik (Martin 2014). Till detta används delar av Nacos (1994), Lev-On (2018), Serafin (2022), Nisch (2023) och Salius (2022) artiklar från uppsatsens tidigare forskning för att bidra med att besvara frågeställningarna i uppsatsens diskussionsdel.

3.1.1 Politiskt ledarskap

För att få en större förståelse för vad som är viktigt för politiskt ledarskap i krissituationer i ett mediasamhälle har delar av boken *Politiskt ledarskap* av Tommy Möllers (2023) och *Politiken i mediasamhället* av Mats Ekström (2006) använts. Politiskt ledarskap i krissituationer skiljer sig från det "vanliga" politiska ledarskapet (Möller 2023:65–70). Till skillnad från att beslut fattas långsamt och där fler får möjlighet att få sin röst hörd, belyser Möller att det vid kriser krävs ett ledarskap av mod och effektivitet, intuition, omdöme och analytisk förmåga (ibid). Reflektion är även en viktig del av politiskt ledarskap, särskilt i krissituationer. Ledaren bör vara öppen, kunna vara självkritisk och ha självinsikt. Politisk prestige och ensidighet är endast sådant som försvårar ledarens politiska analys. Tiden för agerande och beslutsfattning är ytterst begränsad, därför krävs det att ledaren tar vid vad Möller benämner som *sense making* (ibid). Ledaren behöver ställa sig de frågor som krävs för situationen och snabbt få en uppfattning över vad som pågår (ibid).

En annan del av politiskt ledarskapsteori berör *medielogik* (Möller 2023:177–184). I modern tid blir politikernas kommunikativa strategier allt mer planerade och genomtänkta.

Mediesamhället har förändrat villkoren för politiken och medielogiken är något som ledande politiker bör vara inbegripna i. Medielogiken innebär att ledaren använder en *berättarteknik* som fångar intresset hos publiken. Detta gör ledaren genom att *förenkla, dramatisera, polarisera* och *stereotypisera*. Utöver berättartekniken kan den *visuella dimensionen*, alltså vad som kan ses med ögonen, utgöra en viktig roll i medier. Vad som kan ses som unikt med den visuella dimensionen är förmågan att förmedla känslomässigt innehåll (ibid).

Trots de baksidor som medier innebär för politikens utsatthet är det också genom medier som politikerna kan nå ut till en publik. Möller (2023:191–196) understryker att i medier är politiken inte endast offentlig utan kan också *direktsändas* för en stor mängd åskådare. Budskapen som formuleras i medier ska vara enkla att ta till sig, konkreta och slagkraftiga. Ledaren bör kunna visa hela sin personlighet, både det offentliga och delar av det privata (Möller 2023:191–196). Här blir symboler, språk, uttrycksformer och värderingar viktiga faktorer som utgör den politiska kommunikationen (Ekström 2006:255–256). Medieforskaren Ekström (2006) beskriver mediekulturen som en *celebritetskultur* och att ledande politiker anpassar sitt språk och sin stil till den kulturella kontextens krav. I celebritetskulturen ska politikern bli populär i breda samhällsgrupper genom att sälja in sin personlighet och skapa förtroende. Om en politiker är populär som person ökar det även stödet för politiken. På så vis vinner de politiska ledarna förtroendesiffror genom att marknadsföra sig själva som personer (Ekström 2006:255–256). Dock räcker det inte endast att en politisk ledare säljer in sig själv som person. Ledaren behöver också kunna förhandla med andra partiledare och vara en skicklig organisatör. Möller (2023:191–196) belyser dock att den viktigaste förmågan i modern tid är att kunna kommunicera politik och förstå medielogiken för att lyckas.

3.1.2 Politisk Retorik

För att analysera på vilket sätt som Zelenskyj skapar förtroende och väcker uppmärksamhet i krigstid har delar av James Martin (2014) bok *Politics and Rhetorics* använts. Förtroende kan bland annat inges med hjälp av retoriska verktyg. Retoriska strategier utvecklades under antikens tid för att talaren skulle kunna uppnå framgångsrik övertygelse (Martin 2014:51).

Därför används Aristoteles tre retoriska strategier: *logos*, *ethos* och *pathos*, med stöd i Martins förståelse av begreppen (2014:58–59). Logos syftar till förnuftet i övertygelsen. Där talaren kan använda sig av exempelvis fakta och empiriska bevis för att styrka sina påståenden. Inom politiken är logos ett essentiellt verktyg när olika alternativ ska övervägas och en idé eller ideologi ska vinna över ett annat. I politiska sammanhang används logos i resonemang kring framtiden, både på lång och kort sikt. Även publik uppmuntras av sändaren att själva göra logiska kopplingar mellan vissa premisser och det slutliga resultatet (ibid).

Ethos avser talarens karaktär, egenskaper och auktoritet. Den auktoritära karaktären uppnås om talaren ger publiken en känsla av en rätt till talan. För att publiken ska se talaren som trovärdig behöver förtroende och tillit inges. Martin (2014:63–64) belyser att vissa yrken medför en naturlig auktoritet och får en rätt att tala i särskilda frågor, såsom läkare, advokater eller poliser. Detta skiljer sig från i politiker som i stället söker publikens stöd, personligen eller i medier. Ethos innefattar dock inte endast de ord som uttrycks. Genom att medier under det senaste århundradet fått en större vikt som kommunikationskanal, har även visuella bilder fått en ökad betydelse som kan stärka talarens ethos. Faktorer som miljö, sammanhang och klädstil blir viktiga för talarens karaktär i det visuella uttrycket. Ethos innehåller antingen *explicita* eller *implicita* argument, alltså uttryckliga eller underförstådda uppmaningar till varför mottagarna ska känna tillit till talaren. Det explicita uttrycket innebär att talaren uttryckligen väddar om en tillit. Detta görs genom att talaren berättar om sådant som tidigare erfarenheter, uppväxt, moraliska värderingar eller att talaren visar på att hen har mycket gemensamt med publiken. Implicita uppmaningar syftar till det subtila som publiken kommer att förstå utan att det behöver förklaras. Detta menas med vältalighet och rätt användning av språket vilket tyder på eftertänksamhet. Vardagligt vokabulär och lokala accenter kan användas för att visa på en ödmjukhet och en koppling till folket. Det medför ofta fördelar för politikerna att visa upp en ärlig sida av dem själva istället för en förfinad bild (ibid).

Pathos handlar om att uttrycka känslor, skapa känslor hos publiken och identifiera delade känslor (Martin 2014:64–65). Det kan vara känslor som glädje, rädsla, oro eller ilska. Genom att använda känslöväckande argument kan åhörarna övertygas. Extrema politiska idéer kan genom att använda känslöargument få dem att verka rimliga och kan distrahera mottagarna från politikerns egentliga mål och avsikter. Pathos är dock inte endast ett verktyg för att manipulera publiken utan ett sätt att dela känslor mellan sändare och mottagare. Olika känslor

uppmannar till olika handlingar. Om talaren verkar orolig varnar det publiken för någon slags fara, om talaren däremot är arg uppmannar det till att vara beslutsam och agera. Talaren kan använda sig av pathos genom val av ord och “ton”, där orden kan ha särskilda betydelser/konnotationer som framkallar särskilda reaktioner och känslor hos människor (ibid).

3.2 Metod

3.2.1 Kvalitativ textanalys

Eftersom att målet i denna uppsats är att analysera och förstå det visuella och skriftliga innehållet i utvalda Instagraminlägg på president Zelenskyj Instagramkonto, har vi valt att använda oss av den kvalitativa metoden *textanalys*. Textanalys innebär att det blir möjligt att studera teckens betydelser och mening mellan människor, där sändaren och mottagaren skapar sina individuella meningar och förståelser av texten utifrån kontext och referensramar (Ledin & Moberg 2019:194).

För att göra detta har vi använt Ledin och Mobergs (2019) modell kring textanalys från boken *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* för att utforma metoden. Begreppet *text* kan innefatta alla de teckensystem som skapar mening. Därmed inkluderar *text* i denna uppsats allt ifrån skrivna texter, tal, bilder, videor, symboler och musik tillhöra textbegreppet (Ledin & Moberg 2019:194). I textanalyser behöver analysen utgå från en forskningsfråga. Eftersom texter ser olika ut finns det ingen exakt modell utan studerandet av dem bör vara förutsättningslöst. Modellen textanalys består av fyra *analyskategorier*: *innehåll*, *intertextualitet*, *relation* och *form* (Ledin & Moberg 2019:200–202). *Innehåll* avser textens teman och framställning. Alltså vad texten handlar om, vad den påstår, vem som gör vad och vilka som blir påverkade. *Intertextualitet* kategoriserar texten i form av genre, vilka individer/röster som får ta plats och vilka normer och värderingar som lyfts fram. *Relation* handlar om hur språket används för relationsbyggande till läsaren. Hur skribenten riktar sig till läsaren och om denne bjuder in/ utestänger läsaren. *Form* studerar meningsbyggnader och ordval och vilka yttre och inre egenskaper texten har (ibid). Utifrån dessa begrepp delas uppsatsens analys upp.

Instagraminläggerna kan studeras med hjälp av en textanalys eftersom de innehåller flera olika tecken i form av bland annat bilder och text, som skapar mening och betydelser. Med hjälp av textanalysen och dess analyskategorier blir det möjligt att studera inläggerna på ett djupare plan. Analysmetoden kan således tillämpas för att analysera vilken roll Zelenskyj har i det han publicerar, vilka normer och värderingar som lyfts fram och vilka ord som han väljer att använda. Det kan på så vis ge oss en större förståelse för hur Zelenskyj framställer sig själv som politisk ledare i sociala medier. Textanalysens analyskategorier strukturerar upp analysen och tolkas genom teorierna kring politiskt ledarskap och politisk retorik, som presenterats i teoriavsnittet.

3.2.2 Primärmaterialets urvalsprocess

Genom en övergripande granskning av Zelenskyjs publicerade inlägg mellan januari 2022 och december 2022 fann vi ett antal olika kategorier av inlägg som representerar en helhet av innehållet på hans Instagramkonto. Utav dessa kategorier valdes två inläggstyper att undersökas vidare. Inom varje inläggstyp är tre inlägg utvalda att vara grund till uppsatsen primärmaterial och undersökning. Detta för att skapa en större bredd, då många inlägg liknar varandra i innehåll, intertextualitet, relation och form. Inläggerna på den ukrainska presidentens Instagramkonto består av bland annat av bilder eller videor på Zelenskyj själv, möten med representanter från andra stater och i möten, samt miljöbilder av ett krigsdrabbat Ukraina. Dessa två inläggstyper som vi valt representerar Zelenskyjs konto är:

- Zelenskyj som arbetar vid ett skrivbord
- miljöbilder av ett krigsdrabbat Ukraina

Själva inläggerna som är grund för primärmaterialet är slumpmässigt utvalt över en tidsperiod mellan 1 juni 2022 och 27 april 2023, en bit in efter krigets utbrytande, men under krigets gång. En faktor som spelat in är om det finns en skriven engelsk text till inläggerna.

4 Analys av primärmaterial

Här nedan analyseras primärmaterialet, utifrån vardera inläggstyp, i syfte att besvara uppsatsens frågeställningar. Inläggerna som analyseras återfinns i uppsatsens avsnitt för bilagor, i slutet av uppsatsen.¹

---

¹ Av upphovsrättsliga skäl är bilagorna borttagna.

4.1 Analys av Zelenskyj när han arbetar vid ett skrivbord

Den första kategorin av inlägg som analyseras är inlägg där Zelenskyj sitter vid ett skrivbord. Analysen görs på inlägg 1–3 (Zelenskyj 2022a; Zelenskyj 2022b; Zelenskyj 2023a).

I inlägg 1 (2022a), 2 (2022b) och 3 (2023a) är det en bild på Zelenskyj när han sitter vid ett skrivbord. På samtliga inlägg ligger det ett ark papper på skrivbordet och bredvid honom finns en telefon. I inlägg 1 kollar Zelenskyj ut mot rummet och i inlägg 2 och 3 kollar han ner på pappret framför sig. Färgerna på väggarna och möblerna är i mörka toner på samtliga inlägg. I inlägg 1 bär Zelenskyj en grön T-shirt, i inlägg 2 en svart tröja med Ukrainas statsvapen på och i inlägg 3 en svart tröja med Ukrainas flagga på. I tillhörande inläggstext i inlägg 1 (2022a) skriver Zelenskyj att han har haft ett viktigt telefonmöte med Europeiska rådet då premiärministrarna från Bulgarien, Lettland och Grekland deltog. Han skriver även att han är tacksam för ländernas stöd för beviljning av Ukraina som kandidat till ett EU-medlemskap. I inläggstexten i inlägg 2 (2022b) skriver Zelenskyj att han har haft ett telefonsamtal med Tysklands förbundskansler som han även taggar i inlägget. Han skriver också att han är tacksam för Tysklands stöd i form av livsmedelassistans och samarbete av en fredsplan som ska skydda Ukraina från rysk missilterror. I inläggstexten i inlägg 3 (2023a) skriver Zelenskyj “A good conversation with Prime Minister of the United Kingdom Rishi Sunak”. Zelenskyj skriver att han informerat Sunak om krigsläget och taggar honom i inlägget. Han skriver att det finns konkreta resultat av ökat försvar och ekonomiskt stöd för Ukraina och avslutar med att skriva “We appreciate the unwavering position of the United Kingdom” (Zelenskyj 2023a).

Innehåll: Som Möller skriver blir politiken inte bara offentlig i medier utan kan också direktsändas. (Möller 2023:191-196) Zelenskyj lägger dagligen ut inlägg på Instagram och i dessa tre inlägg visar det tydligt på hur följarna får ständiga uppdateringar på viktiga händelser. Temat i inläggen visar på en hoppfullhet då framsteg såsom närmare EU-medlemskap och samarbete av fredsplaner tas upp. Syftet med inläggen skulle kunna vara att dels rapportera om viktiga händelser men också ett försök till att inge hopp och fortsatt kampvilja hos Ukrainas befolkning. Ett ytterligare syfte kan vara att få fler länder än de som nämndes i inläggen att stötta Ukraina i kriget. Då politiska ledare i andra länder ser att de nämnda länderna på Zelenskyjs Instagram stöttar dem i kriget kan de känna ett moraliskt

ansvar att göra detsamma. Att vara en god organisatör och förhandlare menar Möller (2023:191-196) är nödvändiga egenskaper hos en politisk ledare, något som Zelenskyj tydligt visar på i inläggen. Ekström beskriver mediekulturen som en celebritetskultur. För att politiker ska kunna få ökat stöd för sin politik behöver de bli populära i breda samhällsgrupper genom att sälja in sin personlighet och skapa förtroende (Ekström 2006:255–256). Då Zelenskyj visar att han har goda relationer med andra länders politiska ledare kan det öka hans popularitet hos breda samhällsgrupper vilket därmed också kan öka hans förtroende och politiska stöd.

Intertextualitet: Inläggens genre är en typ av nyhetsrapportering. Zelenskyj nämner inga direkta uttalanden från de han haft samtal med utan ger istället en sammanfattning av vad som sades under mötena. Som Möller skriver krävs det mod, effektivitet och intuition av ledarskapet i krissituationer. Att ledaren använder sig av *sense making* och i ett tidigt skede kan fråga sig vilka åtgärder som krävs för att lösa situationen menar Möller krävs i krissituationer (Möller 2023:65-70). Det kan tolkas som att Zelenskyj visar på dessa egenskaper när han aktivt handlar för att förbättra landets situation och söker hjälp från andra länder. Att förstå medielogiken, menar Möller, är viktigt för politiska ledare i modern tid. Ledaren ska använda sig av en berättarteknik som fångar publikens intresse genom att dramatisera, förenkla, polarisera och stereotypisera (Möller 2023:177-184). Texterna i Zelenskyjs inlägg är kortfattade och fångar publikens intresse genom att han berättar om en viktig händelse. Bilderna visar tydligt att han sitter och arbetar vid ett skrivbord, han har även i samtliga bilder en telefon bredvid sig. Det kan fånga läsarens intresse genom att vilja få mer information om vad som sades under telefonsamtalen. Distinktionerna som görs mellan Ukraina och Ryssland då ökad säkerhet ska skydda Ukraina från den ryska missil terrorn (Zelenskyj 2022b) kan visa på en slags polarisering. Att publicera en bild då Zelenskyj sitter vid ett skrivbord och arbetar kan ses som ett sätt att stereotypisera en politisk ledares arbetsdag. Att sitta vid ett skrivbord och arbeta skulle kunna ge ett seriöst intryck till skillnad från om hans arbetsdag skulle vara i en mer avslappnad miljö.

Relation och Form: Martin skriver om det visuella uttrycket och att faktorer som miljö, sammanhang och klädstil utgör en stor del av talarens karaktär. I samtliga inlägg har Zelenskyj på sig en T-shirt eller en tröja och inte en kostym vilket vanligtvis skulle kunna vara en standardiserad klädsel för en politiker. En mer formell och upplädd klädstil skulle kunna

inge förtroende för en politiker i vanliga situationer då det skulle kunna innefatta konnotationer såsom makt, status och kontroll. I den krisdrabbade situationen som Ukraina befinner sig i kan en mer "civil" klädsel istället vara fördelaktig för förtroendeskapande. Martin menar att det ofta är till en fördel för politiker att visa upp en mer ärlig sida av dem själva istället för en förfinad (Martin 2014:63–64). Klädseln är inte bara "civil" utan i militära toner. Mottagarna kan genom valet av klädsel uppfatta Zelenskyj som en ledare som kämpar för sitt land precis som landets soldater och den civila befolkningen. Klädstilen inger inte endast en genuin uppfattning utan också en närhet till folket. Kläderna är vardagliga men har också ofta en symbol, i form av flagga eller statsvapen. I inlägg 2022b har Zelenskyj på sig en tröja med Ukrainas statsvapen på och i inlägg 2023a en tröja med landets flagga. Att inkludera flaggan och stadsvapnet i inläggen kan skapa konnotationer såsom solidaritet, kämparvilja och suveränitet.

I inlägget bjuds läsaren in genom att Zelenskyj skriver om sin arbetsdag och ger uppdateringar på händelser och framsteg för landet. Zelenskyj skriver i jagform vilket kan bli mer personligt för mottagaren. Samtidigt är dessa tre inlägg mer formella än av privat eller personlig karaktär. Möller menar att det är till en fördel för politiska ledare att visa delar av det privata för att skapa förtroende (Möller 2023:191–196). Å andra sidan kan det i just krissituationer vara mer lämpligt att använda andra kommunikationsstrategier. Möller skriver att i krissituationer kräver ledarskapet bland annat effektivitet, intuition, omdöme och analytisk förmåga. Zelenskyj kan ha gjort bedömningen att det inte finns utrymme för privat innehåll då landet befinner sig i ett krig.

Martin (2014) skriver om hur pathos används för att uttrycka och skapa känslor. Talaren kan genom val av ord och "ton", vilka har konnotativa betydelser, skapa särskilda reaktioner och känslor hos människor (Martin 2014:64–65). Zelenskyj använder sig av det possessiva pronomenet "our", översatt till *vårt* på svenska, för att beskriva landet Ukraina vilket kan ses som att inläggen är mer riktade till landets egna befolkning som kan skapa en samhörighet. "Our state" (2022a) skulle även i krigstiden kunna skapa en konnotativ betydelse för landets kämparvilja till frihet och självständighet. I inläggen använder Zelenskyj positiva ord såsom "thankful", "supporting" "cooperation" (Zelenskyj 2022b). Negativt laddade ord som kan skapa känslor av rädsla och oro förekommer i lägre utsträckning i denna kategori av inlägg. Zelenskyj håller även en trevlig ton och uttrycker att han är tacksam för att staterna har visat

stöd. Martin (2014) skriver om logos och hur argument kan styrkas med fakta och empiriska bevis. När talaren använder sig av logos försöker hen även att få mottagaren att göra egna logiska kopplingar (Martin 2014:58–59). På Instagram redogör Zelenskyj för hur andra länder stödjer Ukraina i kriget och hur det således kan bidra till ökad säkerhet och leda till fred. I inlägg 2022b då Zelenskyj skriver om samtalet med Tysklands förbundskansler lyder en mening “We also discussed the implementation of the Ukrainian Peace Formula and cooperation to protect Ukraine from Russian missile terror”. Här menar Zelenskyj att en fredsplan och samarbete mellan Tyskland kan skydda landet från rysk missilterror. Zelenskyj hänvisar inte till någon fakta i inlägget men det går att tolka som att han försöker få följarna att dra logiska slutsatser om att hans vidtagna åtgärder kan hjälpa landet mot ökad säkerhet.

4.2 Analys av bilder av ett krigsdrabbat Ukraina

Den andra kategorin av inlägg som analyseras är inlägg som porträtterar ett krigsdrabbat Ukraina. Analysen görs på inlägg 4–6 (Zelenskyj 2022c; Zelenskyj 2022d; Zelenskyj 2023b). Inläggen är del av ett karusellinlägg, men endast den första bilden undersöks då den är utvald att visas först i flödet. Samtliga inlägg innehåller bilder på förstörda byggnader och inläggens tillhörande text menar att det är byggnader i Ukraina, förstörda av kriget. I och med att inlägg 4-6 skiljer sig mer till utseendet än inlägg 1-3, har vi valt att beskriva inlägg 4-6 var för sig här nedanför.

I inlägg 4 (Zelenskyj 2022c) är ett barn som gungar vid en röd gungställning i fokus. I bakgrunden syns byggnader som ser förstörda ut. Det går att uppfatta att tak och fönsterrutor är borta från några av byggnaderna. Byggnaderna är i olika material och färger, bland annat tegel. Bildens färger är dystra. Till den tillhörande inläggstexten skriver Zelenskyj om hur juni brukar vara, men att det nu kantas av Rysslands invasion av Ukraina. Han beskriver att barns barndom tagits ifrån ukrainska barn, men att Ukraina inte ger upp och ska kämpa för en värdefull barndom för alla ukrainska barn (Zelenskyj 2022c).

I inlägg 5 (Zelenskyj 2022d) porträtteras en brinnande byggnad. Rök stiger från byggnaden, vars tak är söndrigt. Till vänster om mitten av bilden brinner det från en av byggnaderna. Till vänster om eldslågorna och huset finns ett träd och grenar från ett annat träd vars stam är utanför bilden. Det går också att se baksidan av en gatuskylt i form av en romb. Framför det

brinnande huset finns en död gräsmatta och en slang av något slag ringlar på gräsmattan från ett av husets dörrar. Byggnaderna är av olika material, bland annat tegel. Färgerna är dystra. I inläggstexten beskriver Zelenskyj att det är staden Mykolaiv i Ukraina som visas på bilden. Han beskriver att staden kantas av förstörda bostäder, skolor och infrastruktur. Vidare menar Zelenskyj att Ryssland inte förväntat sig motstånd, att Ukraina är starkare och att de kommer fortsätta att kämpa (Zelenskyj 2022d).

I inlägg 6 (Zelenskyj 2023b) porträtteras en bild av ett lägenhetshus i ett perspektiv taget ovanifrån. I ett fönster i en av lägenheterna ses eldslågor. I övrigt kommer det rök från både byggnader och marken nedanför. Bakom några byggnader syns delar av en grön gräsmatta. På en av byggnaderna till höger i bilden ses en stor plansch som täcker hela byggnadens kortsida. Planchen föreställer en pojke med ett leksaksflygplan, som sitter på, vad som kan tolkas vara, hans pappas axlar. Bilden är i dystra färger. I den tillhörande inläggstexten skriver Zelenskyj att Ukraina aldrig kommer ge upp sitt land, även om mycket är förstört av Ryssland. Han menar att tillsammans kan ukrainare få landet att återupplivas igen, då det inte är i deras natur att ge upp (Zelenskyj 2023b).

Innehåll: Syftet med inläggens innehåll skulle kunna vara att försöka väcka känslor. Det retoriska verktyget pathos används bland annat för att väcka känslor hos publiken (Martin 2014:64–65). I inläggen visas bilder på krigets konsekvenser för både Ukraina som land och enskilda människors liv. Känslargument kan användas för att manipulera mottagaren och få extrema politiska idéer att verka rimliga, belyser Martin (2014:64–65). Samtidigt kan pathos användas för att endast dela känslor mellan talaren och publiken (ibid). Syftet med Zelenskyjs inlägg verkar inte innebära ett försök till att manipulera mottagaren och ge en annan bild av kriget än verkligheten. Inläggen visar bilder av ett krigsdrabbat samhälle, vilket skulle kunna vara för att dela känslor mellan sändare och mottagare. På detta sätt skulle det kunna få mottagaren att se allvaret med kriget och att det faktiskt fortlöper. Ett exempel på känslargument som visas är inlägg 4, med det gungande barnet och förstörda byggnader i bakgrunden (Zelenskyj 2022c). Det går att tolka att detta anspelar på känslor kring att ett barn befinner sig mitt i kriget och att Zelenskyjs syfte är att åberopa känslor som empati, allvar och vilja att hjälpa till.

Att publicera inlägg av ett krigsdrabbat Ukraina skulle även kunna vara i syfte att fånga mottagarens intresse. Enligt Möller (2023:177–184) fångar politiska ledare publikens intresse genom att förstå medielogiken. Som nämnt i ovanstående analys innebär medielogiken att använda en särskild berättarteknik som görs genom att förenkla, dramatisera, polarisera och stereotypisera (ibid). Det visuella innehållet har även en unik förmåga att förmedla känslor. Bilderna på det krigsdrabbade Ukraina kan vara ett sätt att förenkla och dramatisera kriget till att få plats i Instagraminläggen. Med inläggens känslöväckande bilder och tillhörande text blir det tydligt för mottagaren att en konflikt pågår och att människor utsätts för stort lidande. I inlägg 4 lyder en mening: “Russia has overshadowed this day with war, Russia is stealing the childhood of our children, it wants to destroy our future” (Zelenskyj 2022c). Meningen tyder på en polarisering mellan Ukraina och Ryssland då Zelenskyj i inlägget menar att Ryssland vill förstöra Ukrainas framtid. Stereotypiseringar skulle kunna gå att finna i uttal som pekar på att den ukrainska befolkningen inte ger upp i kriget. I inlägg 6 skriver Zelenskyj: “Ukrainians will never give up their country to the enemy and will never leave their land” (Zelenskyj 2023b). Dessa typer av stereotypiseringar som görs i inläggen skulle också kunna bli självuppfyllande för den ukrainska befolkningen som tar del av inläggen.

Intertextualitet: Inläggens genre uppvisar en slags dramatik då det krigsdrabbade Ukraina porträtteras och visar på allvarliga konsekvenser av kriget. Inläggens tillhörande texter är kortfattade men innehåller slagkraftiga uttalanden såsom “Ukraine and our people are definitely more powerful than any Russian missiles and shells” (Zelenskyj 2022d). Enligt Möller (2023:191–196) bör budskap formuleras för att vara enkla att ta till sig, konkreta och slagkraftiga.

Zelenskyj publicerar bilder på hur ukrainska invånare drabbats av kriget samt hur Ukrainare inte ger upp i kriget vilket på så sätt ger den ukrainska befolkningen uppmärksamhet i inläggen. Å andra sidan inkluderar inte inläggen uttalanden från ukrainska invånare utan istället Zelenskyjs egna meningar. Genom texterna lyfts värderingar som att Ukrainare inte ger upp, Ukrainare kämpar för frihet och för rätten till sitt eget land. Detta går att se i delar av inläggen som till exempel: “[b]ut we are fighting back and we will defend every Ukrainian child. For the future of Ukraine, for a peaceful sky and a happy childhood” (Zelenskyj 2022c) och “[n]o matter how they try to break our morale, we will hold on. And we will fight for our free future on our native land” (Zelenskyj 2022d). I inläggen skulle det vidare gå att tolka som

att Zelenskyj vill visa att han, tillsammans med alla ukrainare, är i kriget tillsammans, något som ovanstående citat kan syfta till. Martin skriver (2014:63–64) om ethos och hur explicita uttryck används för att bland annat visa vad som finns gemensamt med mottagaren. Detta skulle därmed gå att applicera på Zelenskyjs inlägg.

Till textens intertextualitet tillhör det att Zelenskyj själv inte är med i bild på dessa inlägg. Istället väljer han att visa upp bilder på ukrainska invånare och deras lidande. Detta skulle kunna kopplas till Zelenskyjs trovärdighet som ledare. Det retoriska verktyget ethos, belyser Martin (2014:63–64) bygger på ledarens karaktär, egenskaper och auktoritet, där ledaren motiverar varför hen har rätten till att tala. En politikers yrke medför dessutom inte en naturlig auktoritet utan politikern måste istället själv söka stöd från publiken, menar Martin (2014:63–64). Som president över Ukraina hade Zelenskyj troligtvis redan innan kriget byggt upp ett slags förtroende och en tillit vilket ger honom en auktoritet att tala om kriget. Då Zelenskyj belyser befolkningens lidande av kriget kan han ses som en ledare med sympatiska egenskaper vilket kan ge honom en ökad rätt till talan och ökat förtroende. Att visa på befolkningens lidande kan också ses som ett sätt att söka stöd hos publiken.

Form och relation: Då Zelenskyjs Instagramkonto är hans egen plattform har han möjligheten att själv publicera vad han vill. Däremot menar Ekström (2006:255–256) att politiker behöver tilltala breda samhällsgrupper för att få förtroende. Genom Zelenskyjs val att i inläggen skriva på både ukrainska och engelska kan människor som inte talar ukrainska men befinner sig i landet, eller till och med utanför, ta del av vad den ukrainska presidenten publicerar. Inläggen riktas på många sätt till det ukrainska folket. Samtidigt gör den engelska översättningen att andra utanför Ukraina också kan ta del av inläggens budskap.

Inläggen kan visa på en slags samhörighet mellan dem som sympatiserar med Ukraina under kriget i stället för Ryssland. Många formuleringar kan anses vara polariserande, då de bygger på en vi- och dem-känsla, där “vi” är medborgarna och “dem” är den ryska staten. Detta blir då en uppdelning mellan de olika grupperna. Samtidigt blir detta ett sorts stereotypiserande då den ryska staten tillskrivs en sorts egenskaper, och den ukrainska tillskrivs motsatsen. Denna polarisering och stereotypiseringen som görs i inläggen kan ses som en viktig del av den berättarteknik som fångar publikens intresse (Möller 2023:177-184).

I inläggen riktar sig Zelenskyj till den ukrainska befolkningen på så vis att han skriver om Ukrainas framtid och att befolkningen inte ska mista hoppet om den. Detta nämns i exempelvis inlägg 5 då Zelenskyj skriver: “And we will fight for our free future and our native land” (Zelenskyj 2022d). Martin skriver om logos som bygger på att påståenden ska vara resonemang till varför man ska tro på sändarens budskap (2014:58–59). Inom politiken är argumenten som bygger på logos ofta kopplade till framtiden. Då talaren använder sig av argumentet logos uppmuntras även publiken av talaren att dra egna logiska slutsatser (Ibid). I inläggen skulle de logiska kopplingarna mellan att fortsätta kämpa, inte tappa hoppet om framtiden och fred i Ukraina kunna göras av den ukrainska befolkningen.

Det går att tänka sig att Zelenskyjs inlägg av både bild, text och språk skulle se annorlunda ut om landet inte befann sig i krigstider. Ekström (2006:255–256) menar att ledande politiker anpassar sitt språk och stil till den kulturella kontextens krav. Detta är något som därmed skulle gå att applicera på Zelenskyjs mediestrategi då samtliga inlägg är av allvarlig karaktär och behandlar kriget. Vidare stärks en ledares ethos genom språkanvändningen, enligt Martin (2014:63–64). Språket i inläggen är formellt och verkar därmed genomtänkt. Detta kan vara implicita uttryck som syftar till att framstå som mer eftertänksam och därmed även mer trovärdig (ibid). Explicita uttryck är istället de uttryckliga argumenten som vädjar om mottagarens tillit till talaren. De uttryckliga argumenten kan bestå av talarens tidigare erfarenheter, uppväxt, moraliska värderingar eller gemensamma nämnare med publiken (ibid). I denna kategori av inlägg kan de explicita uttrycken vara något svårare att finna eftersom Zelenskyj inte skriver i jagform. Däremot kan benämningar som “our children” (Zelenskyj 2022c), “our native land” (Zelenskyj 2022d) och “our villages” (Zelenskyj 2023b) vara explicita uttryck på att Zelenskyj visar vad han har gemensamt med publiken. I de explicita uttrycken har Ukrainas invånare och Zelenskyj inte endast landet gemensamt utan också landets alla byar och de ukrainska barnen. Moraliska värderingar som kan synas i inläggen är då Zelenskyj exempelvis skriver “No matter how they try to break our morale, we will hold on” (Zelenskyj 2022d). I inlägget tyder Zelenskyj på att han själv tillsammans med resten av landets invånare har gemensamma moraliska värderingar, att inte ge upp landets frihet till fienden. Med dessa explicita uttryck kan Zelenskyj vädja befolkningen om hans tillit då han menar på att han har samma moraliska värderingar som befolkningens.

5 Diskussion

I denna del av uppsatsen diskuteras de två frågeställningarna; *hur framställer den ukrainska presidenten Zelenskyj sig själv som ledare på Instagram?* och *hur kan en politisk ledare försöka skapa förtroende i krigstid?*

Genom analysen ovan går det att argumentera för att Zelenskyj framställer sitt ledarskap på olika sätt, som sedan i sin tur kan peka på flera sätt att skapa förtroende på under krigstider. Bland annat förmedlar valen av inlägg som han publicerat på Instagram något till mottagaren. De inlägg som undersökts i denna uppsats visar på att Zelenskyj vill dela med sig av både sin egen vardag och landet Ukrainas vardag. På så sätt framställs hans användning av sitt Instagramkonto som ett sätt att öppna upp till sin vardag och samtidigt som ett försök att ena det ukrainska folket till att fortsätta att kämpa. Sättet han dedikerar vissa inlägg till representanter från andra stater på sitt konto visar dels på att detta är ett officiellt konto med diplomatiska kontakter, dels att människor utanför politiken får möjlighet att följa uppdateringarna. På så sätt framställs hans ledarskap som närvarande.

I inläggen har inkluderingen av det engelska språket blivit en viktig del av hans sätt att framställa sig själv som ledare. Att inkludera engelska i inläggen kan bland annat peka på ökad inkludering då fler förstår hans budskap, vilket kan ge honom större trovärdighet som ledare. I sin tur menar en stor del av den tidigare forskningen att inlägg som riktas till olika grupper är essentiellt för ledare i sin framställning. Nacos (1994:543) understryker bland annat att det krävs effektivitet i krislägen. Därför menar hon att ledaren bör vara närvarande för sin egen befolkning, inom den egna statens ledning, samt internationellt (ibid). På Zelenskyjs Instagraminlägg går det att se att han försöker ge de tre olika grupperna liknande uppmärksamhet, med bland annat de engelska texterna, inkludering av internationella politiska ledare, samt fokusering på hur kriget berör Ukraina. Trots att Zelenskyj inte lägger fokus i alla inlägg på att framställa sig själv som ledare får mottagarna möjligheten att få insyn i hans vardag tack vare hans ständiga uppdateringar på Instagram.

Till skillnad från Bushs taktik, med störst fokus på internationell politik som Nacos (1994) skriver om, verkar det som att Zelenskyj koncentrerar uppmärksamheten till Ukraina och till största del för Ukrainas skull. Mötena på telefon går att tolkas vara för att väcka opinion och

hjälpa Ukraina. Å andra sidan sker detta krig på hemmaplan, till skillnad från Gulfkriget som inte utkämpades på amerikansk mark när Bush var president i USA, vilket i sig kan tala för att det inomstatliga bör vara i fokus. Samtidigt finns det ett fokus på internationella relationer i Zelenskyjs inlägg då han skriver om möten eller samarbete med andra stater.

Sättet som Zelenskyj kommunicerar på är också intressant i sammanhanget. På de inlägg som analyserats går det att uppfatta att Instagram blir en plattform där Zelenskyj kan nå ut direkt och rapportera om både kriget och göra sin vardag mer transparent. Detta är något som tidigare forskning belyst. Bland annat menar Lev-On (2018:8) att sociala medier gör det lättare att kringgå de traditionella medierna och låter folket få uppdateringar i realtid. Detta går även ihop med Serafins (2022) forskning kring Zelenskyjs sociala medievanor, där mycket vikt läggs just på möjligheten att kringgå staters egen rapportering för att ändå få information. Dock är Zelenskyjs Instagramkonto en officiell kanal, men det går att påstå att den belyser kriget på ett annat sätt än t.ex. en myndighetssida eller tidningsartikel gör när de dels inte kan rapportera lika ofta som Zelenskyj gör på sitt Instagramkonto, dels kan upplevas mer formella i utformning.

Liksom sättet som Nisch (2023:12), från den tidigare forskningen, beskriver hur Zelenskyj använt sitt twitterkonto, går det att argumentera för att hans användning av sitt Instagramkonto liknar detta. Nisch (2023:12) menar att Twitter som plattform öppnat upp för dialog under krigstiden, solidaritet från andra stater och möjlighet att hålla kvar konflikten i den politiska agendan. Genom uppsatsens analys går det att slå fast att Zelenskyjs inlägg belyser just solidaritet från andra stater och bidrar med information kring krigets fortlopning. Det är dock svårare att med denna analys se om det öppnats upp för dialog under krigstiden, förutom att Zelenskyj med inläggen visat att Ukraina är öppen för dialog med andra stater.

Genom detta står det klart att han genom sitt Instagramkonto delvis vill uppehålla goda internationella relationer och låta andra se det. Som Saliu (2022), nämnd i tidigare forskning, skriver är sociala medier nya plattformar att använda i kristid och lämpar sig väl för att analysera en ledares mediediplomati med fokus på internationella relationer. I analysen som gjorts går det att motivera att detta är vad han kan antas göra när han lägger upp inlägg med fokus på telefonmöten med politiska ledare från andra stater och låter sina följare, samt politiska ledare, ta del av denna information. Detta gör att Zelenskyj kan uppfattas framställa

sig själv som en närvarande ledare, då han dels rapporterar om konflikten på hemmaplan, dels om diplomatiska kontakter. Samtidigt betyder detta att Zelenskyj framställer ett pågående krig och ger en sorts direktrapportering till Ukrainas befolkning och övriga med intresse för konflikten, då han uppdaterar dagligen. Att hans Instagramkonto uppdateras dagligen med vad som pågår i konflikten går delvis att koppla till begreppet *direktsändning*. Dock har inte direktsändning genom Instagrams livesändningsfunktion analyserats i denna uppsats och det skulle därmed gå att argumentera för att direktsändning i detta fall inte förekommer.

Vidare verkar en viktig del av Zelenskyjs sätt att använda sitt Instagramkonto på vara att publicera inlägg som porträtterar ett krigsdrabbat Ukraina. Denna typ av inlägg förekommer återkommande på hans Instagramkonto i samband med en text om att inte ge upp, vilket kan vara ett sätt för honom att vilja väcka sin publiks känslor. Pathosargument kan användas för att skapa känslor hos publiken (Martin 2014:64–65), vilket Zelenskyj kan tolkas göra i detta fall. Med inläggens bilder av det samtida kriget uppmärksammar Zelenskyj de konsekvenser som Ukraina som land och enskilda människor påverkas av. Detta sätt att använda sitt Instagramkonto skulle dels kunna innebära att Zelenskyj vill framställa sig som en sympatisk person, dels att visa att han är en av folket som påverkas av kriget. Att väcka känslor hos sin publik kan göra argumenten mer övertygande och dessutom uppmana publiken till att på olika sätt agera i situationen (ibid). De nämnda inläggen skulle kunna väcka känslor som oro och sympati hos mottagarna, vilket i sin tur skulle kunna leda till att folk inom och utanför konflikten väljer att agera på olika sätt för att stötta Ukraina i kriget. Exempelvis skulle inlägg 4, med barnet mitt i ett krigsdrabbat Ukraina, tolkas vädja till mottagarnas känslor och agerande från omvärlden (2022c). Genom detta skulle närvaro kunna ses som en viktig del i Zelenskyj sätt att framställa sitt politiska ledarskap.

Samtidigt går det att argumentera för att Zelenskyj öppnar upp en diskussion kring framtiden. Att dra resonemang som anspelar på framtiden, samt att uppmuntra publiken till att göra egna logiska kopplingar mellan premisser och slutsatser hör till en logosargumentation (Martin 2014:58–59). Sättet som Zelenskyj bygger upp sina inlägg med bild och text skulle kunna tolkas som ett sätt att få Ukrainas befolkning att tro att Zelenskyj är fullt medveten om vilka åtgärder som krävs för att nå ett slut på kriget. De logiska kopplingar kan bli särskilt viktiga när olika idéer och ideologier ska vinna över andra (Martin 2014:58–59). I detta fall kan Zelenskyj uppfattas försöka få mottagare att göra logiska kopplingar mellan staters samarbete,

vilket i sin tur kan leda till ett ökat försvar, vidare till skydd mot fienden och slutligen vägen till fred. Politiken och inläggens upplägg blir därför viktigt inför framtiden.

Som ovanstående argumentation tyder på verkar det som att Zelenskyj vill rymma mycket i sina inlägg och samtidigt fånga intresset hos mottagarna. En politisk ledare kan, som tidigare nämnt, fånga sin publiks intresse genom att förstå medielogiken och därmed använda berättarteknik med förenkling, dramatisering, polarisering och stereotypisering (Möller 2023:177–184). I Analysen konstaterades det att han till viss mån kan uppfattas använda delar av dessa tekniker när han till exempel har kortare texter till sina inlägg, publicerar känslöväckande bilder, särskiljer hur Ryssland respektive Ukraina är och kan antas försöka få den ukrainska befolkningen att självuppfylla stereotypen av att en ukrainare aldrig ger upp. Detta kan tolkas som att han använder sitt Instagramkonto på detta sätt för att ena den ukrainska befolkningen i kriget och upprätthålla viljan att fortsätta kämpa. På så sätt framställer han sig själv som en politisk ledare med mål att ena landet mot en gemensam fiende.

Zelenskyjs klädstil är ytterligare en punkt som skulle kunna kopplas till hans självframställning som politisk ledare. En ledares klädsel kan knytas an till begreppet *ethos* och ledarens förtroende (Martin 2014:63–64). I inläggen bär Zelenskyj kläder i mörka och militära toner. I detta fall skulle Zelenskyjs klädsel kunna tilltala både befolkning och militär, då den både är civil och i färger som liknar de som militären använder. Han visar på så sätt att kriget är en allvarlig situation och att det därmed inte är läge för en finare klädsel som kostym eller liknande. Att visa upp en ärlig sida av sig själv, i stället för en förfinad, kan vara fördelaktigt för en politisk ledare (Martin 2014:63-64).

Samtidigt har en politiker inte en naturlig auktoritet utan måste ge publiken en känsla av att hen har rätt till talan (ibid). Som politiker kan kostym uppfattas vara den konventionella klädseln, vilket skulle kunna bidra med ett intryck av makt och ett slags rättfärdigande för att få sin röst hörd, något som Zelenskyj under kriget bortsett från. Detta sätt att frångå normen går att koppla till att han vill visa att det är allvar. I detta fall skulle alltså Zelenskyj sätt att klä sig på ett sätt som både kan tilltala den ukrainska befolkningen och militären bidra till hans *ethos*, alltså vara förtroendeskapande. Klädseln kan i sin tur ses som ett sätt för honom att visa att han delar liknande känslor kring kriget med sitt folk och samtidigt rättfärdiga sin politiska

position som president. På samma sätt kan landets flagga och statsvapen på kläderna bli en symbol för att dela känslor, visa solidaritet och att han är en del av Ukraina.

Genom att i övrigt observera Zelenskyjs sätt att hantera krissituationen går det att argumentera för vissa sätt att handla i kris. Bland annat går det att se att Zelenskyjs sätt att vara närvarande på sociala medier låter det ukrainska folket och omvärlden att följa med i vad som sker dagligen. Saliu (2022:12) argumenterade för digital diplomati, något som han menar går att applicera bättre på sättet som sociala medier används, än tidigare. Vidare menar Saliu (2022:5) att Zelenskyj blivit en symbol för Ukraina, vilket därmed även blir en del av hans ledarskap. Att bli en symbol för landet kan kopplas tillbaka till sättet som Zelenskyj uttrycker sig med ord till sitt folk eller för att stärka sitt folk, vilket analysen visar.

Som tidigare konstaterat visar Zelenskyj genom att använda sig av engelska översättningar också på att han vill inkludera flera grupper i sina inlägg och inte endast ukrainare. Detta är även något som Serafin (2022:465) menat tidigare, då engelska som språk kan skapa möjlighet för solidaritet utanför Ukraina och därmed bidra till stöd i form av opinion och material från andra stater (ibid). Att i krigstid vilja inkludera olika grupper skulle kunna tolkas som ett sätt att skapa förtroende på. Detta i samband med sådant som klädstil, upplägg och en ständig uppdatering kan vara sätt som en politisk ledare försöker skapa förtroende genom.

6 Sammanfattning/ slutsats

Syftet med studien var att få en större förståelse för hur politiska ledare i modern tid framställer sig själva på sociala medier för att skapa förtroende i krissituationer. Med hjälp av den kvalitativa undersökningen, tidigare forskning och teoretiska ramverk undersökte vi hur Ukrainas president Zelenskyj framställer sig själv på Instagram under en krigstid.

Undersökningen gav på så vis en större förståelse för hur Zelenskyj använder retoriska verktyg för att förmedla känslor, skapa förtroende, inge hopp och kampvilja. Samt hur han genom val av klädsel, språk och ordval framställer sig själv på Instagram som politisk ledare i en krissituation. Då det publiceras inlägg dagligen vill han hålla sitt land och andra berörda parter uppdaterade om situationen, samtidigt som det kan tolkas som ett försök att hålla kvar kriget på den internationella agendan.

Genom analysen och diskussionen går det att dra slutsatsen att Zelenskyj inte bara använder Instagram för att ge uppdateringar om viktiga händelser, utan att han också kan ses som en närvarande ledare då han låter publiken följa hans vardag som speglas av kriget. Inläggen som undersöktes i denna studie hade inte ett fokus på Zelenskyjs personliga eller privata liv utan behandlade det pågående kriget. Inläggens fokus i många av inläggen var att tacka för omvärldens stöd i den pågående konflikten och att visa närvaro för sitt folk. Detta visar att Zelenskyj är öppen för dialog med andra stater och vill samarbeta för att komma framåt i konflikten. Samtidigt visar han upp hur Ukraina påverkas fysiskt och mentalt av kriget, men att de är starka om de håller ihop. På så sätt kan han även antas verka för att vilja ena sitt land i kriget för att ge Ukraina en framtid.

Då studien undersökt en av Zelenskyjs sociala mediekkanaler hade vidare forskning även kunnat inkludera teorier om sociala medier som kommunikationskanal för att fördjupa forskningen ytterligare. Den använda teorin kring politiskt ledarskap lyfter hur mediesamhället förändrat villkoren för den politiska kommunikationen, däremot inte med ett specifikt fokus på sociala medier som kommunikationskanal. Detta hade kunnat bidra med en fördjupad bild över hur olika ledare använder sociala medier i krigstider, samt specifikt kring Zelenskyjs medieanvändning och politiska ledarskap.

Kriget i Ukraina är en pågående konflikt och Zelenskyjs självframställning och sätt att skapa förtroende på under krigstiden kan därmed komma att förändras över tid. Den tidigare forskningen menar att Zelenskyjs sätt att använda sociala medier inte verkar ha förändrats markant sedan krigets utbrytande (Nisch 2023:12). Oavsett förändring eller inte är detta ett område som kommer kräva mer forskning i framtiden, både kring hans Instagramkonto, men även hans ytterligare sociala mediekkanaler och hur andra politiska ledare kommunicerar i liknande situationer.

Referenser

Primärmaterial

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2022a). [Instagraminlägg], 22 juni. (Hämtad 5 maj 2023). https://www.instagram.com/p/CfGqInIs4wN/?utm_source=ig_web_copy_link.

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2022b). [Instagraminlägg], 29 november. (Hämtad 5 maj 2023). https://www.instagram.com/p/CljHDlyMUgG/?utm_source=ig_web_copy_link.

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2022c). [Instagraminlägg], 1 juni. (Hämtad 6 maj 2023). https://www.instagram.com/p/CeQr8txDMqf/?utm_source=ig_web_copy_link.

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2022d). [Instagraminlägg], 1 augusti. (Hämtad 6 maj 2023). https://www.instagram.com/p/Cgtj93RjyK4/?utm_source=ig_web_copy_link.

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2023a). [Instagraminlägg], 16 mars. (Hämtad 5 maj 2023). https://www.instagram.com/p/Cp2vS_loIAK/?utm_source=ig_web_copy_link.

Zelenskyj, Volodymyr, (@zelenskiy_official), (2023b). [Instagraminlägg], 27 april. (Hämtad 6 maj 2023). https://www.instagram.com/p/CriMMr4N2uu/?utm_source=ig_web_copy_link.

Övrig litteratur

Ekström, Mats (2006). *Politiken i mediesamhället: om nyhetsintervjuer och fotojournalistik*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Ledin, Johanna & Moberg, Ulla. *Språklig analys av text*. I Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan, Lund: Studentlitteratur, pp. 193–223.

Haglund, Anja. (2022). Svenska Dagbladet, *Zelenskyjs stjärna fortsätter att stiga*.
<https://www.svd.se/a/5Gz0OK/zelenskyjs-stjarna-fortsatter-att-stiga>.

Lev-On, Azi (2018) 'The Anti-Social Network? Framing Social Media in Wartime', *Social Media + Society*, 4. doi:10.1177/2056305118800311.

Marchenko, Alla (2020) 'The personal is political: Volodymyr Zelensky in the spotlight of the international mainstream media', *Baltic Worlds*, 13(2/3), pp. 100–112.

Möller, Tommy (2023). Politiskt ledarskap. [Malmö]: Inläst för Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.

Nacos, Brigitte Lebens (1994) 'Presidential Leadership during the Persian Gulf Conflict', *Presidential Studies Quarterly*, 24(3), pp. 543–561.

Nisch, Stefan (2023) 'Invasion of Ukraine: Frames and sentiments in Zelensky's Twitter communication', *Journal of Contemporary European Studies*, pp. 1–15.
doi:10.1080/14782804.2023.2198691.

Saliu, Hasan (2022) 'Rethinking Media Diplomacy and Public Diplomacy Towards a New Concept: Digital Media Diplomacy', *Online Journal Modelling the New Europe*, (39), pp. 4–24. doi:10.24193/OJMNE.2022.39.01.

Serafin, Tatiana (2022) 'Ukraine's President Zelensky Takes the Russia/Ukraine War Viral', *Orbis*, 66(4), pp. 460–476. doi:10.1016/j.orbis.2022.08.002.

Stadin, Kekke (2005) 'The masculine image of a great power', *Scandinavian Journal of History*, 30(1), pp. 61–82. doi:10.1080/03468750510013962.

Volodymyr Zelenskyj. (u.å). I *Nationalencyklopedin*,
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/volodymyr-zelenskyj> (Hämtad 28 april 2023).